

Szerkesztői előszó

A Tudásmenedzsment 2025/1-es száma a szokottnál is sokszínűbb. Ennek oka, hogy a 2024 októberében megrendezett, „A szabad tanítástól a tanítás szabadságáig” c., Koltai Dénes professzor emlékét megisztelő andragógiai műhelykonferencia néhány cikke is most jelenik meg. Ezzel a kiemelt rovattal indul az első szám, amelyet a neveléstudomány, a könyvtárak és a közművelődés aktuális kutatásairól szóló tanulmányok követnek.

A szabad tanítás tematikája mentén megrendezett konferencia előadásai közül végül négy tanulmány került folyóiratunkba. Ezek közül kettő inkább elméleti jellegű, a másik kettő pedig stílusosan az emberi erőforrások fejlesztése és a felnőttoktatás aktuális kérdéseivel foglalkozik.

A szabad művelődés és a kultúrpolitika sajátos viszonyáról értekezik Brachinger Tamás, amely téma megosztó jellege ellenére is sokak számára elkerülhetetlen, akik a kultúra területén dolgoznak vagy készülnek dolgozni. Bene Adrián tanulmánya a disztópia jelenséget vizsgálja, abból a szempontból, hogy a populáris kultúrába beemelődött műfaj hogyan hasznosítható például a kritikai gondolkodás fejlesztésében. Koltai Zoltán a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) fejlesztési terveit mutatja be a Paks II. beruházáshoz kapcsolódó humán erőforrás fejlesztés érdekében. Főként a lakosság nyelvtudását erősítő képzések állnak a fókuszban. Koltai Zsuzsa cikkében egy nagyon érdekes összehasonlító múzeumandragógiai kutatásról olvashatunk. Ezek a cikkek a konferencián elhangzott előadásoknak csak egy töredékét képviselik, de méltóak Koltai Dénes szellemiségéhez.

Olvasóink ismét találnak történeti jellegű témákat, amelyek közül kiemelkedik Erdős Zoltán tanulmánya gróf Teleki Zsigmond emlékezetének utóéletéről és hatásáról a helyi, elsősorban villányi közösségekben. Két tanulmány is foglalkozik zenetörténettel, illetve zenepedagógiával. Olvashatunk a szakképzés változásairól, és ismét egy remek tanulmány foglalkozik a gamifikáció módszertani lehetőségeivel.

A Könyvtár rovatunkban olvasható egy rendkívül érdekes tanulmány az aktuális nemzetközi könyvtári trendekről, fejlesztésekről, sok gyakorlati példával illusztrálva. Ezen kívül három egymással összefüggő cikk is foglalkozik egy nemrégiben végzett kutatás eredményeinek elemzésével, amelynek célja a mesterséges intelligencia könyvtárosok általi megítélésének vizsgálata Magyarországon. Az eredmények mutatnak érdekes tendenciákat.

Reméljük, olvasóink hasznos információkat találnak folyóiratunk legfrissebb számában.

Pécs, 2025. május

Varga Katalin
felelős szerkesztő

Helyreigazítás Bércesi Richárd cikkével kapcsolatban

A Tudásmenedzsment 2024/2. számában megjelent cikkünkkel (Bércesi Richárd: Cserkészek, leventék, kisdobosok és úttörők – az iskolán kívüli ifjúságnevelés a Horthy-, a Rákosi-, és a Kádár-korszakban) kapcsolatban helyreigazítási kérelem érkezett szerkesztőségünkhöz a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke részéről. A kérelemnek a szerkesztőbizottság helyt ad. Az alábbiakban olvashatják a szerkesztőbizottság állásfoglalását és a szerző helyreigazítását.

A Szerkesztőbizottság véleménye:

A publikáció sok tény és reális összefüggést tartalmaz. Ugyanakkor érezhető benne némi konzervatív ideológiájú elfogultság (ha nem is kritikátlanság) és az államszocializmus úttörőmozgalmával szembeni előítéletes negativitás. A leventemozgalomban a jelzettnél sokkal erősebb volt a revíziós törekvésekre való propagandisztikus és militarista fölkesztés szerepe, nem véletlen, hogy a Trianon után nemzetközileg korlátozott magyar hadiköltségvetés kényszerű "lefaragványait" -- a hazai katonai lobbiközreműködésével -- ebbe a mozgalmába csatornázták át. Ez már a 20-as évekre jellemző volt, nem lehet csak a nyilasok nyakába varrni. A tanulmány komoly szakmai problémája, hogy nem ismeri Trencsényi László és mások történeti írásait és a rendszerváltás utáni úttörőmozgalom rokonszenves, nem ideologikus törekvéseit, szakirodalmát. Nem ismeri, használja Nagy Péter Tibor pedagógiatörténeti tanulmányait sem. Az úttörőmozgalom -- bár nehéz, sőt ellenséges környezetben -- létezik, lokális és regionális közösségteremtő erővel rendelkezik.

A szerkesztőbizottság tehát helyt ad annak a véleménynek, hogy a cikk tartalmaz hiányosságokat, főként a szakirodalom ismerete terén, amiért elnézést kérünk.

Bércesi Richárd helyreigazítása:

Kiegészítés Bércesi Richárd CSERKÉSZEK, LEVENTÉK, KISDOBOSOK ÉS ÚTTÖRŐK – AZ ISKOLÁN KÍVÜLI IFJÚSÁGNEVELÉS A HORTHY-, A RÁKOSI-, ÉS A KÁDÁR-KORSZAKBAN című tanulmányához

A Tudásmenedzsment folyóirat 2024. évi 2. számában megjelent tanulmányomban a publikációs követelményekben meghatározott terjedelmi korlátok miatt az általam górcső alá helyezett ifjúsági mozgalmak részletesebb, mélyebb szintű elemzésére nem volt lehetőségem. Ennek következményeként a rövid, mindössze áttekintő jellegű ismertetőből kimaradt a két világháború közti Magyarország legkiválóbb és legismertebb pedagógusa, a Karácsony Sándor által vezetett Cserkészfűlkék Szövetsége, míg az írásomban az általam meghatározott időhatárok miatt a Magyarországi Úttörők Szövetsége (a továbbiakban: MÚSZ) történetének a taglalását pedig az eredeti szándékaim szerint is az 1989/1990-es rendszerváltás időszakával befejeztem.

Az utóbbi téma kapcsán az egyik utólag kapott olvasói észrevétel hívta fel a figyelmet arra a tényre, hogy a MÚSZ az 1989-es, a feloszlására irányuló kormányzati törekvés ellenére (a Kádár-korszakhoz képest kifejezetten nehéz, sőt ellenséges környezetben), a rendszerváltáskor létrejött országos serdülőszervezetek mellett (amelyek a területi korlátok és az időhatárok miatt szintén nem képezték a részét a tanulmánynak), lokális és regionális közösségteremtő erőként az 1990-es években is tovább működött.

A mostani, a tanulmányom kiegészítésként megemlített két téma iránt érdeklődők számára elolvasásra ajánlom Nagy Péter Tibor, továbbá Trencsényi László vonatkozó, pedagógia-történeti tanulmányait, valamint a Magyar Pedagógiai Társaság honlapjáról letölthető Mozgalompedagógiai Füzeteket.

A tanulmány szerzője,

Bércesi Richárd

történész, történelem,
hon- és népismeret szakos tanár